

WPROWADZENIE

Jak się przejawiał patriotyzm w XIX i na początku XX wieku, jak rozumiano postawę patriotyczną i w jakich formach dawano jej wyraz w czasach niewoli narodowej? Na takie pytania odpowiadają autorzy niniejszego tomu „Teki Komisji Historycznej TN KUL”. Dwa pierwsze artykuły są w jakiś sposób, choć niezamierzenie, ze sobą powiązane i stanowią dla siebie dopowiedzenie. Profesor Ewa Letkiewicz przybliżyła nam tajemnice „czarnej biżuterii” i jej symboliki, a Ewa Pieczykolan swoją pracę poświęciła „czarnej sukience” – żałobie narodowej wyrażanej strojem i jej wymowie. Pozostałe trzy artykuły są opowieścią o ludziach, ich postawach wobec kwestii narodowej, o wychowaniu młodego pokolenia. Damian Kozłowski zaprezentował postać Celestyna Chołodeckiego, przedstawiciela patriotycznego rodu Chołodeckich. Doktor Katarzyna Jarmuła-Grysińska przybliżyła z kolei postać mało znanego powstańca styczniowego Teofila Magdzińskiego, a czyni to przez pryzmat kazania pogrzebowego, wygłoszonego przez innego patriotę – ks. Floriana Stablewskiego, niedługo potem arcybiskupa gnieźnieńsko-poznańskiego. Profesor Ewa Rzeczkowska podjęła z kolei temat tradycji wojskowych i patriotycznych w rodzinie Siła-Nowickich. Otrzymaliśmy zatem spojrzenie na wiodące zagadnienie niniejszego tomu przez pryzmat trzech zaborów i różnych przejawów życia społecznego i rodzinnego. Nie ulega bowiem wątpliwości, że to rodziny były podstawowym nośnikiem wartości patriotycznych, a po nich społeczności lokalne, zachowujące pamięć o poświęceniu dla sprawy ojczyzny swoich bohaterów.

Pozostałe dwa artykuły, niezwiązane z tematyką wiodącą, stanowią pokłosie sympozjum, jakie miało miejsce w 2023 roku w Instytucie Historii KUL. Łukasz Libowski podjął niełatwy temat rozumienia budynku kościoła w myśli wiktorynów, a Olgierd Lenczewski zaprezentował tekst o edycjach relacji Jana Goryńskiego z podróży do Ziemi Świętej. Tom „Teki Komisji Historycznej” zamykają recenzje.

Ewa M. Ziólek